

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเสื่อหม้อห้อมในตำบลทุ่งไผ่ อำเภอเมืองแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเสื่อหม้อห้อมในตำบลทุ่งไผ่ อำเภอเมืองแพร่ การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือผู้ผลิตเสื่อหม้อห้อมในเขตตำบลทุ่งไผ่ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทุกราย จำนวน 15 ราย ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์เป็นผู้ผลิตเสื่อหม้อห้อมส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ของกลุ่มผู้ผลิต รองลงมามีอายุระหว่าง 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของกลุ่มผู้ผลิต การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80 ของกลุ่มผู้ผลิต ความรู้เรื่องการผลิตเสื่อหม้อห้อมส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อ แม่ บรรพบุรุษ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของกลุ่มผู้ผลิต

2. ต้นทุนของการผลิตเสื่อหม้อห้อม

ต้นทุนในการผลิตเสื่อหม้อห้อมประกอบด้วย วัสดุคิบ ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิตวัสดุคิบประกอบด้วยผ้าคิบ ค่าแรงงานจะแบ่งตามลักษณะของการผลิต ซึ่งได้แก่ค่าแรงงานในการตัดเย็บเสื่อหม้อห้อม ค่าแรงงานในการย้อมเสื่อหม้อห้อม และค่าแรงงานในการซัก ลงแป้ง และรีด ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตประกอบด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำย้อมได้แก่ น้ำคราม ปูนขาว และจี้เถ้า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิต และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการผลิตเสื่อหม้อห้อม โดยได้แบ่งกลุ่มผู้ผลิตออกเป็น 4 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ปริมาณการผลิต เดือนละ 300-400 ตัว กลุ่มที่ 2 ปริมาณการผลิตการผลิต เดือนละ 450-600 ตัว กลุ่มที่ 3 ปริมาณการผลิตเดือนละ 700-850 ตัว กลุ่มที่ 4 ปริมาณการผลิต 300-400 ตัวต่อเดือน

ต้นทุนของเสื่อหม้อห้อมขนาด S มีต้นทุนการผลิตรวม 92.84 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัสดุคิบ 40.08 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 49.20 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.56 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื่อหม้อห้อมขนาด M มีต้นทุนการผลิตรวม 95.13 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัสดุคิบ 42.26 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 49.20 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.67 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด L มีต้นทุนการผลิตรวม 101.57 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 48.34 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 49.20 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 4.03 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด XL มีต้นทุนการผลิตรวม 107.71 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 54.17 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 49.20 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 4.34 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีต้นทุนการผลิตรวม 111.82 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 58.05 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 49.20 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 4.57 บาทต่อตัว

กลุ่มที่ 2 ปริมาณการผลิต 450-600 ตัวต่อเดือน

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด S มีต้นทุนการผลิตรวม 96.15 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 39.66 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 53.30 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.19 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด M มีต้นทุนการผลิตรวม 97.41 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 40.85 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 53.30 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.26 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด L มีต้นทุนการผลิตรวม 104.64 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 47.74 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 53.30 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.60 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด XL มีต้นทุนการผลิตรวม 110.10 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 52.96 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 53.30 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.84 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีต้นทุนการผลิตรวม 115.34 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 57.95 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 53.30 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 4.09 บาทต่อตัว

กลุ่มที่ 3 ปริมาณการผลิต 700-850 ตัวต่อเดือน

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด S มีต้นทุนการผลิตรวม 95.51 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 41.75 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 50.83 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 2.93 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด M มีต้นทุนการผลิตรวม 96.82 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 43.00 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 50.83 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 2.99 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด L มีต้นทุนการผลิตรวม 103.34 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 49.25 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 50.83 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.26 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด XL มีต้นทุนการผลิตรวม 110.38 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 56.00 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 50.83 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.55 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีต้นทุนการผลิตรวม 114.81 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 60.25 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 50.83 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.73 บาทต่อตัว

กลุ่มที่ 4 ปริมาณการผลิต 1,000 ตัวต่อเดือน

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด S มีต้นทุนการผลิตรวม 82.91 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 33.40 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 46.50 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.01 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด M มีต้นทุนการผลิตรวม 84.61 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 35.00 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 46.50 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.11 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด L มีต้นทุนการผลิตรวม 89.88 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 40.00 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 46.50 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.38 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด XL มีต้นทุนการผลิตรวม 94.53 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 44.40 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 46.50 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.63 บาทต่อตัว

ต้นทุนของเสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีต้นทุนการผลิตรวม 97.89 บาทต่อตัว เป็นต้นทุนวัตถุดิบ 47.60 บาทต่อตัว ค่าแรงงาน 46.50 บาทต่อตัว ค่าใช้จ่ายในการผลิต 3.79 บาทต่อตัว

ในการผลิตเสื้อหม้อห้อมนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ 4 ซึ่งมีระดับการผลิตสูงสุด มีต้นทุนต่อตัวของทุกขนาดต่ำที่สุด คือ 82.91 บาท 84.61 บาท 89.88 บาท 94.53 บาท และ 97.89 บาท ตามลำดับ ในขณะที่ต้นทุนต่อตัวในการผลิตของทุกขนาดของกลุ่มที่ 2 และ กลุ่ม 3 มีจำนวนใกล้เคียงกันและมีต้นทุนต่อตัวของทุกขนาดมีจำนวนสูงสุด กล่าวคือ 95-96 บาท 96-97 บาท 103-104 บาท 110 บาท และ 114-115 บาท ตามลำดับ

3. ผลตอบแทนจากการผลิตเสื้อหม้อห้อม

3.1 อัตราส่วนกำไรต่อต้นทุน

อัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนของผู้ผลิตเสื้อหม้อห้อม

กลุ่มที่ 1 ปริมาณการผลิต 300-400 ตัวต่อเดือน

เสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนสูงที่สุดคือร้อยละ 32.87 รองลงมาได้แก่ขนาด M L XL และ S ซึ่งมีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนร้อยละ 32.13 ร้อยละ 30.81 ร้อยละ 29.98 และร้อยละ 27.71 ตามลำดับ

กลุ่มที่ 2 ปริมาณการผลิต 450-600 ตัวต่อเดือน

เสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนสูงที่สุดคือร้อยละ 32.22 รองลงมาได้แก่ขนาด XL L M และ S ซึ่งมีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนร้อยละ 27.16 ร้อยละ 26.62 ร้อยละ 20.62 และร้อยละ 14.40 ตามลำดับ

กลุ่มที่ 3 ปริมาณการผลิต 700-850 ตัวต่อเดือน

เสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนสูงที่สุดคือร้อยละ 30.65 รองลงมาได้แก่ขนาด XL L M และ S ซึ่งมีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนร้อยละ 26.80 ร้อยละ 25.80 ร้อยละ 23.94 และร้อยละ 15.17 ตามลำดับ

กลุ่มที่ 4 ปริมาณการผลิต 1,000 ตัวต่อเดือน

เสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนสูงที่สุดคือร้อยละ 53.23 รองลงมาได้แก่ขนาด XL L M และ S ซึ่งมีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนร้อยละ 37.52 ร้อยละ 33.51 ร้อยละ 29.93 และร้อยละ 20.15 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนโดยใช้อัตรากำไรต่อต้นทุนของการผลิตเสื้อหม้อห้อม นั้น พบว่าในการผลิต ขนาด S และ M ของกลุ่มที่ 1 จะมีอัตราผลตอบแทนสูงสุด คือ ร้อยละ 27.71 และ ร้อยละ 31.13 ตามลำดับ ส่วนการการผลิตขนาด L XL และ โดยเฉพาะขนาด XXL ของกลุ่มที่ 4 จะมีอัตราผลตอบแทนสูงสุด คือ ร้อยละ 33.51 ร้อยละ 37.52 และร้อยละ 53.23 ตามลำดับ ในขณะที่การผลิตทุกขนาดของกลุ่มที่ 2 และ 3 ให้อัตราผลตอบแทนใกล้เคียงกันและค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งขนาด S ร้อยละ 14.40 และร้อยละ 15.17 ตามลำดับ

3.2 อัตราส่วนกำไรต่อค่าขาย

อัตราส่วนกำไรต่อค่าขายของการผลิตเสื้อหม้อห้อม

กลุ่มที่ 1 ปริมาณการผลิต 300-400 ตัวต่อเดือน

เสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีอัตราส่วนกำไรต่อค่าขายสูงที่สุดคือร้อยละ 24.84 รองลงมาได้แก่ขนาด M L XL และ S ซึ่งมีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนร้อยละ 24.25 ร้อยละ 23.56 ร้อยละ 23.14 และร้อยละ 21.60 ตามลำดับ

กลุ่มที่ 2 ปริมาณการผลิต 450-600 ตัวต่อเดือน

เสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีอัตราส่วนกำไรต่อค่าขายสูงที่สุดคือร้อยละ 24.62 รองลงมาได้แก่ขนาด XL L M และ S ซึ่งมีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนร้อยละ 21.41 ร้อยละ 21.04 ร้อยละ 17.05 และร้อยละ 12.52 ตามลำดับ

กลุ่มที่ 3 ปริมาณการผลิต 700-850 ตัวต่อเดือน

เสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีอัตราส่วนกำไรต่อค่าขายสูงที่สุดคือร้อยละ 23.49 รองลงมาได้แก่ขนาด XL L M และ S ซึ่งมีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนร้อยละ 21.16 ร้อยละ 20.46 ร้อยละ 19.23 และร้อยละ 13.06 ตามลำดับ

กลุ่มที่ 4 ปริมาณการผลิต 1,000 ตัวต่อเดือน

เสื้อหม้อห้อมขนาด XXL มีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนสูงที่สุดคือร้อยละ 34.81 รองลงมาได้แก่ขนาด XL L M และ S ซึ่งมีอัตราส่วนกำไรต่อต้นทุนร้อยละ 27.34 ร้อยละ 25.11 ร้อยละ 23.04 และร้อยละ 17.02 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนโดยใช้อัตราส่วนกำไรต่อค่าขายนั้น พบว่า ในการผลิตเสื้อหม้อห้อมขนาด S ของกลุ่มที่ 1 มีอัตราสูงสุด คือ ร้อยละ 21.70 ส่วนการผลิตขนาด M ของกลุ่มที่ 1 และ 4 มีจำนวนสูงสุดใกล้เคียงกันคือร้อยละ 24.32 และ 23.08 ตามลำดับ สำหรับการผลิตขนาด L XL และโดยเฉพาะขนาด XXL ของกลุ่มที่ 4 จะมีอัตราส่วนกำไรต่อค่าขายสูงสุด คือ ร้อยละ 25.10 ร้อยละ 27.28 และร้อยละ 34.74 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามการผลิตขนาดดังกล่าวของในกลุ่มที่ 1 2 และ 3 มีอัตรากำไรต่อค่าขายใกล้เคียงกันคือร้อยละ 21-23 ร้อยละ 21-23 และ ร้อยละ 23-24 ตามลำดับ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ผลิตเสื้อหม้อห้อม

ปัญหาของผู้ผลิตเสื้อหม้อห้อม

ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ การตัดเย็บไม่ได้มาตรฐาน ต้นครามหายาก วัตถุดิบมีราคาแพง ขาดแคลนเงินทุน ปัญหาด้านราคา ได้แก่ ไม่มีมาตรฐานด้านราคา มีการขายตัดราคา ราคาขายในปัจจุบันต่ำเกินไป ปัญหาด้านการจำหน่าย ปัจจุบันมีการณรงค์สวมใส่เสื้อเหลือง มีผลกระทบให้การจำหน่ายเสื้อหม้อห้อมไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ส่วนปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ขาดแคลน

ช่างตัดเย็บที่มีฝีมือ ขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรม และกลัวว่าจะไม่มีผู้สืบทอดการผลิตเสื้อ
หม้อห้อม

4.2 ข้อเสนอแนะของผู้ผลิตเสื้อหม้อห้อม

ควรมีการกำหนดมาตรฐานด้านราคาของเสื้อหม้อห้อมในแต่ละขนาดและแต่ละ
แบบ รัฐควรสนับสนุนเรื่องการฝึกอบรมเรื่องการตัดเย็บให้ได้มาตรฐาน ควรมีการกำหนด
มาตรฐานในการผลิตเสื้อหม้อห้อม ต้องการให้ภาครัฐณรงค์ส่งเสริมให้สวมใส่เสื้อหม้อห้อม
มากกว่า 1 วัน รัฐควรจัดหาแหล่งเงินทุน และควรมีการจัดงานเพื่อแนะนำให้เสื้อหม้อห้อมเป็นที่
รู้จักมากขึ้น และส่งเสริมให้โรงเรียนสนับสนุนการเรียนรู้เรื่องการผลิตเสื้อหม้อห้อม

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายในเรื่องการคำนวณต้นทุน ทำให้
ทราบต้นทุน ในการผลิตที่แท้จริงในการผลิตเสื้อหม้อห้อม เพื่อสามารถนำมากำหนดราคาขายให้
สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่แท้จริง
2. ผู้ผลิตควรมีการพัฒนาผ้าหม้อห้อมให้มีรูปแบบและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์
เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของตลาด แต่ต้องคำนึงถึงเรื่องการรักษาเอกลักษณ์และภูมิ
ปัญญาพื้นบ้านซึ่งมีความโดดเด่นในเรื่องกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา
3. หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมในเรื่องมาตรฐานการผลิต และการตัดเย็บให้ได้
เสื้อหม้อห้อมที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยจัดหาบุคลากรที่มี
ความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ให้การอบรมให้แก่ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย
4. ส่งเสริมการปลูกต้นห้อมและต้นครามในท้องถิ่นให้มากขึ้น เพื่อลดปัญหาในเรื่อง
ของการขาดแคลนต้นคราม และควรมีการศึกษาในเรื่องการพัฒนาสีย้อมผ้าจากต้นคราม เพื่อลด
ขั้นตอนและความยุ่งยากในการผลิต และยังส่งเสริมการใช้สีย้อมผ้าจากพืชธรรมชาติ
5. ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้ผลิตและจำหน่ายเพื่อสามารถกำหนด
มาตรฐานขนาดของเสื้อหม้อห้อม และกำหนดราคาของเสื้อหม้อห้อมในแต่ละแบบและแต่ละขนาด
เพื่อลดปัญหาในเรื่องการขายตัดราคา
6. ประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับผ้าหม้อห้อมให้คนทั่วไปรู้จักโดย
เน้นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของเสื้อหม้อห้อมจากจังหวัดแพร่ให้แก่บุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะ
ประชาชนในจังหวัดแพร่จะต้องมีความตื่นตัวและหันมาอนุรักษ์หม้อห้อมให้มากขึ้น ซึ่งปัจจุบัน
หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการ ประชาชนสวมใส่เสื้อหม้อ

หอมทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ และตลอดเดือนเมษายน เป็นเรื่องที่ดีแต่ควรจะมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

7. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญโดยสนับสนุนให้การผลิตเสื่อหม้อหอมเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้มีการศึกษาเรียนรู้ถึงแหล่งที่มา กระบวนการและวิธีการผลิต และการจำหน่ายเป็นการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตเสื่อหม้อหอมให้อยู่คู่เมืองแพร่ต่อไป

ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐและเอกชนได้สนับสนุนการพัฒนาผ้าหม้อหอมที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน โดยมีการรวมกลุ่มของผู้ผลิตและมีการส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อพัฒนาผ้าหม้อหอมให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาด เพิ่มช่องทางการจำหน่าย และสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน ที่สำคัญคือการคงไว้ซึ่งการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น